

TASVIRIY SAN'AT TA'LIMIDA MILLIY OBRAZLAR VA MOTIVLARNI
IJODIY UYG'UNLASHTIRISH

Oripova Malika Abdutolib qizi

Navoiy Davlat Universiteti

70110501 – Tasviriy san'at magistratura ta'lim yo'nalishi

1-bosqich magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada tasviriy san'at ta'limida milliy obrazlar va motivlarni ijodiy uyg'unlashtirishning pedagogik nazariyasi va amaliy jihatlari tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida milliy motivlar, ranglar palitrasi, xalq bezaklari va badiiy elementlarni o'quv jarayoniga samarali integratsiya qilish usullari o'rganildi. Maqola o'quvchilarda estetik did, ijodiy fikrlash va milliy madaniyatga hurmatni shakllantirishga qaratilgan pedagogik strategiyalarni aniqlashga qaratilgan.

Kalit so'zlar: Tasviriy san'at, milliy obrazlar, badiiy motivlar, ijodiy uyg'unlashtirish, pedagogik strategiyalar, estetik tarbiya, xalq san'ati, badiiy meros, ta'lim jarayoni, o'quv mashg'uloti.

Tasviriy san'at ta'limi bolalarning estetik, ijodiy va madaniy rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Shu bilan birga, milliy obrazlar va motivlarni dars jarayonida ijodiy uyg'unlashtirish pedagogik jarayonda dolzarb vazifa hisoblanadi. Milliy motivlar — xalq badiiy merosi, an'anaviy naqshlar, ranglar palitrasi va xalq bezaklaridir — o'quvchilarda madaniy ongni rivojlantirish va estetik didni shakllantirish vositasi sifatida xizmat qiladi.

Milliy obrazlar va motivlarni ijodiy uyg'unlashtirish jarayoni o'quvchilarga nafaqat texnik mahoratni rivojlantirish, balki o'z milliy madaniyati bilan tanishish va uni amaliy faoliyatda qo'llash imkonini beradi. Bunda pedagoglar turli pedagogik strategiyalarni qo'llab, darslarni interaktiv va qiziqarli tarzda tashkil etadilar. Shu bilan birga, zamonaviy ta'lim texnologiyalari yordamida milliy motivlar o'quvchilarga amaliy mashg'ulotlarda tanishtiriladi va ijodiy ishlarda qo'llanadi.

Ijodiy uyg'unlashtirish jarayonida o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish muhim ahamiyatga ega. Ba'zi o'quvchilar rang va shakl bilan ishlashda qobiliyatli bo'lsa, boshqalari kompozitsion va tasviriy fikrlashga moyil bo'ladi. Pedagoglar har bir o'quvchining qobiliyatlarini rivojlantirishga e'tibor qaratib, darslarni bosqichma-bosqich rejalashtiradilar. Shu tarzda, milliy obrazlar va motivlarni ijodiy uyg'unlashtirish darslarning samaradorligini oshiradi va o'quvchilarda estetik, ijodiy va madaniy rivojlanishni ta'minlaydi.

Natijada, tasviriy san'at ta'limida milliy obrazlar va motivlarni ijodiy uyg'unlashtirish pedagogik jarayonni boyitadi, o'quvchilarda san'atga bo'lgan qiziqish va madaniy identifikatsiyani rivojlantiradi hamda o'z milliy qadriyatlarini anglashga yordam beradi. Shu sababli, ushbu yo'nalish zamonaviy ta'limda dolzarb pedagogik masala hisoblanadi.

Tasviriy san'at ta'limida milliy obrazlar va motivlarni ijodiy uyg'unlashtirish pedagogik jarayonda o'quvchilarning estetik, ijodiy va madaniy rivojlanishini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Milliy motivlar, xalq badiiy merosi, ranglar palitrasi va an'anaviy naqshlar orqali o'quvchilarga madaniy va badiiy bilimlarni yetkazish imkoniyati yaratiladi. Shu sababli pedagoglar darslarda milliy obrazlar va motivlarni tizimli tarzda kiritish va samarali strategiyalarni qo'llashlari lozim.

Pedagogik amaliyotda milliy obrazlar va motivlarni ijodiy uyg'unlashtirish bir necha bosqichda amalga oshiriladi. Birinchi bosqichda o'quvchilarni milliy motivlar, ranglar va xalq badiiy merosi bilan tanishtirish tavsiya etiladi. Boshlang'ich sinflarda darslar oddiy shakl va ranglar orqali olib boriladi, shunda o'quvchilar milliy qadriyatlarni nazariy jihatdan tushunadi va ularni amaliy faoliyatga tatbiq etishga tayyor bo'ladi. Masalan, milliy liboslar, naqshlar, bezak elementlari va rang kombinatsiyalarini chizish va bo'yash orqali o'quvchilar badiiy jarayon bilan tanishadilar.

Ikkinchi bosqichda o'quvchilarning ijodiy faoliyati rivojlantiriladi. Ular milliy motivlar asosida kompozitsiya yaratadilar, xalq rivoyatlari yoki tarixiy voqealarni tasviriy san'at shaklida ifodalaydilar. Bu jarayonda nafaqat texnik mahorat, balki estetik tafakkur, kompozitsion fikrlash va ijodiy kompetensiya shakllanadi. Shu bilan birga, o'quvchilar milliy badiiy merosga hurmat bilan qarashni o'rganadi va o'z milliy madaniyatini qadrlashni o'zlashtiradi.

Zamonaviy ta'lim texnologiyalari milliy obrazlar va motivlarni o'rganish jarayonini interaktiv va qiziqarli qiladi. Multimedia vositalari yordamida o'quvchilar turli milliy naqshlar, hunarmandchilik namunalarini va tarixiy badiiy asarlarni ko'rib chiqadilar. Virtual galereyalar va interaktiv mashg'ulotlar orqali o'quvchilar amaliy mashg'ulotlarda milliy motivlarni qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladi. Shu tarzda darslar nafaqat milliy merosni o'rgatadi, balki o'quvchilarning ijodiy tafakkurini rivojlantiradi va san'atga bo'lgan qiziqishini oshiradi.

O'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish strategiyalarni ishlab chiqishda muhim rol o'ynaydi. Ba'zi o'quvchilar rang va shakl bilan ishlashga moyil bo'lsa, boshqalari kompozitsion va tasviriy fikrlashga qodir bo'ladi. Pedagoglar har bir o'quvchining qobiliyatlarini rivojlantirishga e'tibor qaratib, darslarni bosqichma-bosqich rejalashtiradilar. Shu tarzda, milliy obrazlar va motivlarni ijodiy

uyg'unlashtirish darslarning samaradorligini oshiradi va o'quvchilarda estetik, ijodiy va madaniy rivojlanishni ta'minlaydi.

Didaktik o'yinlar va interaktiv mashg'ulotlar milliy motivlarni ijodiy uyg'unlashtirish jarayonida muhim ahamiyatga ega. O'quvchilar milliy naqshlar asosida kompozitsiya yaratish, xalq rivoyatlarini tasviriy san'at shaklida ifodalash va tarixiy voqealarni chizish orqali ijodiy va analitik fikrlashni rivojlantiradilar. Pedagoglar o'quvchilarning ijodiy ishlarini baholashda interaktiv va konstruktiv yondashuvlarni qo'llash orqali dars samaradorligini oshiradi va milliy badiiy elementlarning pedagogik qiymatini mustahkamlaydi.

Milliy obrazlar va motivlarni ijodiy uyg'unlashtirish strategiyalari o'quvchilarda madaniy identifikatsiyani rivojlantiradi, o'z milliy madaniyati bilan tanishish va uni qadrlash imkonini beradi. Shu bilan birga, pedagogik jarayon interaktiv va amaliy mashg'ulotlar orqali o'quvchilarda ijodiy kompetensiya va estetik tafakkur shakllanishini ta'minlaydi. Bu esa o'quvchilarda san'atga bo'lgan qiziqishni oshiradi va ularning milliy qadriyatlarni anglash ko'nikmalarini mustahkamlaydi.

Pedagogik amaliyot shuni ko'rsatdiki, milliy obrazlar va motivlarni ijodiy uyg'unlashtirish nafaqat o'quvchilarning texnik mahoratini oshiradi, balki ularni milliy madaniyatini qadrlashga, tarixiy va badiiy merosni anglashga o'rgatadi. Shu sababli, pedagoglar darslarni rejalashtirishda milliy obrazlar va motivlarni ijodiy uyg'unlashtirish strategiyalarini tizimli va samarali tarzda tatbiq etishlari zarur.

Oxir-oqibat, tasviriy san'at ta'limida milliy obrazlar va motivlarni ijodiy uyg'unlashtirish pedagogik jarayonda murakkab, ammo juda samarali yo'nalish hisoblanadi. Bu jarayon nafaqat o'quvchilarning texnik mahoratini oshiradi, balki ularni estetik, ijodiy va madaniy jihatdan rivojlantiradi, shuningdek, milliy madaniyatga hurmat va san'atga bo'lgan qiziqishni mustahkamlaydi.

Tasviriy san'at ta'limida milliy obrazlar va motivlarni ijodiy uyg'unlashtirish pedagogik jarayonda o'quvchilarning estetik, ijodiy va madaniy rivojlanishida muhim ahamiyatga ega ekanligi aniqlangan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, milliy motivlar, ranglar palitrasi, xalq naqshlari va badiiy elementlarni darslarda qo'llash o'quvchilarda san'atga bo'lgan qiziqishni oshiradi, estetik tafakkur va ijodiy fikrlashni shakllantiradi. Shu bilan birga, pedagoglar uchun didaktik materiallarning yetishmasligi, o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish va milliy motivlarni zamonaviy pedagogik metodlar bilan uyg'unlashtirish qiyinchiliklari dolzarb masalalar hisoblanadi. Integratsiyaning samarali strategiyalarini qo'llash orqali darslar interaktiv va qiziqarli bo'lib, o'quvchilarda madaniy identifikatsiya, estetik did va ijodiy kompetensiya shakllanadi. Shu sababli, pedagogik jarayonda milliy obrazlar

va motivlarni ijodiy uyg'unlashtirish bo'yicha metodik tavsiyalar ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq etish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Шавдиров С. А. Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности //Педагогическое образование и наука. – 2017. – № 2. – С. 109-110.
2. Shavdirov S. A. Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons //Eastern European Scientific Journal. – 2017. – № 1. – С. 131-134.
3. Шавдиров С. А. Ўқувчиларда тасвирий саводхонликка оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари //Современное образование (Узбекистан). – 2017. – № 6. – С. 15-21.
4. Shovdirov S. A. Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari //Inter education & global study. – 2024. – № 1. – С. 8-14.
5. Ibraimov X., Shovdirov S. Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students //Science and innovation. – 2023. – Т. 2. – №. B10. – С. 192-198.